

SADRŽAJ

1.	MJESTO I ULOGA REVIZIJE U UPRAVLJANJU PODUZEĆEM	19
1.1.	Poduzeće u tržišnom okruženju (<i>Lajoš Žager</i>)	20
1.2.	Korporativno upravljanje (<i>Boris Tušek</i>)	27
1.3.	Upravljanje poslovanjem poduzeća (<i>Lajoš Žager</i>)	32
1.4.	Pojam i proces poslovnog odlučivanja (<i>Boris Tušek</i>)	35
1.5.	Informacije kao pretpostavka upravljanja (<i>Lajoš Žager</i>)	39
1.6.	Upravljački i računovodstveni informacijski sustav (<i>Lajoš Žager</i>)	42
1.7.	Financijski izvještaji (<i>Boris Tušek</i>)	45
1.8.	Uloga revizije u upravljanju poduzećem (<i>Lajoš Žager, Boris Tušek</i>)	49
	<i>Pitanja za provjeru znanja</i>	56
2.	REVIZIJSKI TEORIJSKI OKVIR KAO ISHODIŠTE PROCESA REVIZIJE	57
2.1.	Pojam i značaj revizije (<i>Lajoš Žager</i>)	58
2.1.1.	Pojam revizije	58
2.1.2.	Uloga revizije u tržišnom gospodarstvu	60
2.2.	Povijesni razvoj revizije (<i>Lajoš Žager, Boris Tušek</i>)	65
2.2.1.	Povijesni razvoj revizije u svijetu	65
2.2.2.	Povijesni razvoj revizije u Republici Hrvatskoj	68
2.3.	Temeljna revizijska načela (<i>Lajoš Žager</i>)	72
2.3.1.	Revizijska načela kao ishodište revizijskih standarda	72
2.3.2.	Osnovna obilježja temeljnih revizijskih načela	74
2.4.	Vrste revizije (<i>Lajoš Žager</i>)	78
2.4.1.	Kriteriji za klasificiranje i temeljne vrste revizije	78
2.4.2.	Najznačajnije karakteristike temeljnih vrsta revizije	80
2.4.2.1.	Eksterna i interna revizija	80
2.4.2.2.	Revizija financijskih izvještaja i revizija poslovanja	81
2.4.2.3.	Komercijalna i državna revizija	82
2.5.	Objekt i predmet revizije (<i>Lajoš Žager</i>)	85
2.5.1.	Općenito o objektu i predmetu revizije	85
2.5.2.	Objekt i predmet eksterne revizije	89
2.5.3.	Objekt i predmet interne revizije	91

2.6. Metode revizije (Lajoš Žager)	93
2.6.1. Općenito o metodama revizije	93
2.6.2. Klasifikacija metoda koje se koriste u reviziji	94
2.6.3. Opće metode i njihova primjena u reviziji.....	96
2.6.4. Specijalne metode revizije	96
2.6.5. Analitički postupci u reviziji.....	100
2.6.5.1. <i>Pojam i sadržaj analitičkih postupaka</i>	100
2.6.5.2. <i>Analitički postupci pri planiranju revizije</i>	101
2.6.5.3. <i>Analitički postupci u prikupljanju</i> <i>revizijskih dokaza</i>	103
2.6.5.4. <i>Analitički postupci u sveobuhvatnom pregledu</i>	104
2.7. Revizijska profesija (Lajoš Žager, Boris Tušek)	105
2.7.1. Eksterna revizija kao profesija.....	105
2.7.1.1. <i>Edukacija revizora</i>	
2.7.1.2. <i>Revizijske tvrtke</i>	106
2.7.1.3. <i>Instituti za reviziju (računovodstvo)</i>	110
2.7.2. Interna revizija kao profesija	112
2.7.2.1. <i>Edukacija internih revizora</i>	113
2.7.2.2. <i>Instituti internih revizora</i>	113
<i>Pitanja za provjeru znanja</i>	116
3. PROCES REVIZIJE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	117
3.1. Revizijski standardi kao odrednica procesa revizije financijskih izvještaja (Lajoš Žager)	118
3.1.1. Općenito o revizijskim standardima	118
3.1.2. Općeprihvaćeni revizijski standardi.....	118
3.1.2.1. <i>Opći standardi</i>	120
3.1.2.2. <i>Standardi obavljanja revizije</i>	120
3.1.2.3. <i>Standardi izvješćivanja</i>	122
3.1.3. Međunarodni revizijski standardi	123
3.1.3.1. <i>Uvodna razmatranja</i>	125
3.1.3.2. <i>Odgovornosti</i>	126
3.1.3.3. <i>Planiranje</i>	128
3.1.3.4. <i>Interna kontrola</i>	129
3.1.3.5. <i>Revizijski dokaz</i>	130
3.1.3.6. <i>Korištenje rada drugih</i>	134
3.1.3.7. <i>Zaključci revizije i izvještaji</i>	135
3.1.3.8. <i>Posebna područja</i>	136
3.1.3.9. <i>Povezane usluge</i>	137
3.2. Profesionalna etika revizora kao odrednica procesa revizije financijskih izvještaja (Lajoš Žager, Boris Tušek)	138

3.2.1.	Etika na općoj razini	138
3.2.2.	Kodeks profesionalne etike revizora.....	140
3.3.	Faze procesa revizije financijskih izvještaja (<i>Boris Tušek</i>).....	144
3.4.	Postupak revizije financijskih izvještaja prema Međunarodnim revizijskim standardima (<i>Lajoš Žager</i>)	147
3.5.	Definiranje revizijskih ciljeva (<i>Boris Tušek</i>)	150
3.5.1.	Komponente (elementi) financijskih izvještaja.....	150
3.5.2.	Izjave menadžmenta o financijskim izvještajima	151
3.5.3.	Opći i posebni revizijski ciljevi testiranja poslovnih događaja	153
3.5.4.	Opći i posebni revizijski ciljevi testiranja salda	154
3.5.5.	Povezanost revizijskih ciljeva i revizijskih dokaza	155
3.6.	Preliminarne aktivnosti i preuzimanje obveze obavljanja revizije (<i>Boris Tušek</i>)	156
3.7.	Upoznavanje poslovanja klijenta i planiranje revizije (<i>Boris Tušek</i>)	160
3.8.	Preliminarni analitički postupci (<i>Lajoš Žager, Boris Tušek</i>)	163
3.9.	Koncept značajnosti i procjena revizijskih rizika (<i>Boris Tušek</i>).....	167
3.9.1.	Pojam značajnosti	167
3.9.2.	Revizorova procjena značajnosti	168
3.9.3.	Pojam i vrste revizijskih rizika	172
3.9.4.	Procjena inherentnog rizika	174
3.9.5.	Povezanost revizijskih rizika	176
3.9.6.	Povezanost koncepta značajnosti, rizika revizije i revizijskih dokaza	182
3.10.	Utvrđivanje preliminarne strategije revizije (<i>Boris Tušek</i>).....	183
3.11.	Ocjena sustava internih kontrola i procjena kontrolnog rizika (<i>Boris Tušek</i>).....	186
3.11.1.	Pojam i ciljevi sustava internih kontrola	186
3.11.2.	Komponente sustava internih kontrola	188
3.11.3.	Upoznavanje i razumijevanje sustava internih kontrola.....	190
3.11.4.	Procjena kontrolnog rizika i testovi kontrole.....	193
3.12.	Oblikovanje dokaznih testova i rizik neotkrivanja (<i>Boris Tušek</i>) ...	195
3.12.1.	Pregled prethodne procjene rizika neotkrivanja i dokaznih testova	195
3.12.2.	Dokazni testovi	198
3.12.3.	Povezanost revizijskih rizika i dokaznih testova	201
3.12.4.	Razvijanje programa revizije za dokazne testove.....	202
3.13.	Revizijski dokazi i radna dokumentacija revizora (<i>Lajoš Žager, Boris Tušek</i>)	204

3.13.1. Pojam i značenje revizijskih dokaza	204
3.13.2. Kvantitativna i kvalitativna obilježja revizijskih dokaza	205
3.13.3. Vrste revizijskih dokaza i metode njihova prikupljanja	207
3.13.4. Povezanost revizijskih postupaka, revizijskih dokaza i revizijskih ciljeva	209
3.13.5. Pojam i funkcije radne dokumentacije	211
3.13.6. Oblici radne dokumentacije	214
3.13.7. Sadržaj i organizacija radne dokumentacije	216
3.13.8. Pravila sastavljanja radne dokumentacije	220
3.13.9. Povjerljivost i vlasništvo radne dokumentacije	222
3.14. Revizija na temelju uzorka (Boris Tušek)	223
3.14.1. Pojam revizije na temelju uzorka	223
3.14.2. Statistički i nestatistički uzorak	225
3.14.3. Planiranje uzorka	226
3.14.4. Izbor uzorka	229
3.14.5. Testiranje uzorka	231
3.14.6. Vrednovanje rezultata	231
3.15. Kompletiranje revizije i sastavljanje revizorova izvješća o financijskim izvještajima (Lajoš Žager, Boris Tušek)	233
3.15.1. Razmatranje potencijalnih obveza	233
3.15.2. Razmatranje događaja nakon datuma bilance (naknadnih događaja)	235
3.15.3. Završni postupci procjene dokaza	236
3.15.4. Standardno pozitivno revizorovo izvješće	238
3.15.5. Modificirana revizorova izvješća	241
3.16. Uvid u financijske izvještaje - skraćena revizija (Lajoš Žager)	245
<i>Pitanja za provjeru znanja</i>	<i>248</i>
4. PROCES INTERNE REVIZIJE	251
4.1. Interna revizija i kontrola kao dio sustava internog nadzora (Boris Tušek)	252
4.1.1. Sustav internog nadzora	252
4.1.2. Pojam, ciljevi i značajke interne kontrole	253
4.1.3. Vrste internih kontrola	256
4.1.4. Interna revizija kao nadzor nad funkcioniranjem internih kontrola	264
4.2. Standardi interne revizije kao odrednica procesa interne revizije (Boris Tušek)	267
4.2.1. Međunarodni standardi interne revizije	267
4.2.2. Hrvatski standardi interne revizije	274

4.3. Profesionalna etika internih revizora kao odrednica procesa interne revizije (Boris Tušek)	284
4.4. Organizacijske pretpostavke procesnog modela interne revizije (Boris Tušek)	286
4.4.1. Definiranje ciljeva, ovlasti i odgovornosti odjela interne revizije	286
4.4.2. Formuliranje strategije interne revizije	289
4.4.3. Organizacijski status interne revizije	293
4.4.4. Unutarnja organizacija interne revizije	299
4.5. Faze procesa interne revizije (Boris Tušek)	305
4.6. Uloga i važnost procjene rizika u procesu interne revizije (Boris Tušek, Lajoš Žager)	307
4.6.1. Upravljanje rizicima i procjena rizika.....	307
4.6.2. Procjena rizika u procesu interne revizije	310
4.7. Planiranje interne revizije (Boris Tušek)	316
4.7.1. Proces planiranja interne revizije.....	316
4.7.2. Prednosti i nedostaci planskog pristupa	322
4.7.3. Planovi odjela interne revizije	324
4.7.4. Razvijanje programa interne revizije	329
4.8. Kritičko ispitivanje i ocjena poslovanja (Boris Tušek)	332
4.8.1. Temeljna načela sustavnog mišljenja kao ishodište sustavnog pristupa obavljanju interne revizije	332
4.8.2. Transakcijski i sustavni pristup obavljanju interne revizije	334
4.8.3. Metode i tehnike interne revizije	338
4.8.4. Testovi internog revizora i formiranje radne dokumentacije	351
4.9. Izvješćivanje o rezultatima ispitivanja (Boris Tušek)	357
4.9.1. Proces izvješćivanja o rezultatima ispitivanja internog revizora	357
4.9.2. Vrste izvješća interne revizije	360
4.9.3. Ciljevi i korisnici izvješća interne revizije	362
4.9.4. Oblik i sadržaj izvješća interne revizije	364
4.9.5. Neka pravila sastavljanja izvješća interne revizije	367
4.10. Praćenje rezultata (Boris Tušek)	371
Pitanja za provjeru znanja	375
5. POVEZANOST REVIZIJE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA I INTERNE REVIZIJE	379
5.1. Sličnosti i razlike između revizije financijskih izvještaja i interne revizije (Boris Tušek)	380
5.2. Suradnja eksternog i internog revizora (Boris Tušek)	381

5.3.	Suvremeni pravci razvoja revizije finansijskih izvještaja i interne revizije (<i>Boris Tušek, Lajoš Žager</i>)	383
5.3.1.	Revizija kao pretpostavka kvalitete finansijskih izvještaja	383
5.3.2.	Potreba i mogućnosti proširenja revizijskih usluga	387
5.3.3.	Moguće smjernice razvoja interne revizije	388
5.4.	Uloga eksternog revizora u sprečavanju pogreške i prijave (<i>Lajoš Žager</i>)	393
5.5.	Uloga internog revizora u sprečavanju pogreške i prijave (<i>Boris Tušek</i>)	397
	<i>Pitanja za provjeru znanja</i>	400
6.	STANJE I PRAVCI RAZVOJA INTERNE I EKSTERNE REVIZIJE U BOSNI I HERCEGOVINI (<i>Željko Rička</i>)	401
6.1.	Uvod (<i>Željko Rička</i>)	402
6.2.	Interni nadzor i eksterna revizija kod privrednih subjekata (<i>Željko Rička</i>)	403
6.3.	Javna preduzeća (<i>Željko Rička</i>)	409
6.4.	Propisi o računovodstvu i reviziji (<i>Željko Rička</i>)	412
6.5.	Interna i eksterna revizija u pojedinim djelatnostima (<i>Željko Rička</i>)	416
6.5.1.	Bankarstvo	416
6.5.2.	Interna revizija u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine	425
6.5.3.	Osiguranje	426
6.5.4.	Interna i eksterna revizija kod subjekata tržišta kapitala	427
6.6.	Interni nadzor i državna revizija (<i>Željko Rička</i>)	430
6.7.	Računovodstvena i revizorska profesija (<i>Željko Rička</i>)	441
6.8.	Strukovna udruženja u BiH (<i>Željko Rička</i>)	448
6.8.1.	Savez računovođa, revizora i finansijskih djelatnika Federacije BiH	448
6.8.2.	Savez računovođa i revizora Republike Srpske	449
6.8.3.	Udruženje/udruga revizora Federacije BiH	450
6.8.4.	Udruženje internih revizora u Bosni i Hercegovini	450
	<i>Pitanja za provjeru znanja</i>	452

SAŽETAK	453
SUMMARY	461
LITERATURA	469
POPIS SLIKA	491
POPIS TABLICA	494
BILJEŠKA O AUTORIMA	495
PRILOZI	
Prilog 1. Pokazatelji analize finansijskih izvještaja	499
Prilog 2. Komisija za računovodstvo i reviziju BiH: Profesionalna shema certifikacije računovođa i revizora	503
Prilog 3. Savez računovođa, revizora i finansijskih djelatnika Federacije BiH: Pravilnik o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji iz računovodstvene profesije	509
Prilog 4. Savez računovođa i revizora Republike Srpske: Pravila o kontinuiranoj edukaciji	514
Prilog 5. Udruženje internih revizora u Bosni i Hercegovini: Pravilnik o edukaciji i certifikaciji članova Udruženja internih revizora u Bosni i Hercegovini.....	518
Prilog 6. Udruženje internih revizora u Bosni i Hercegovini: Kodeks profesionalne etike Udruženja internih revizora u Bosni i Hercegovini	525

